

נראדה אור

פרשת משפטים תשפ"ב
גליון קג שנה ג
באר רבדיק מלעכוויטש קוידעניג

{ שניני אור }

רגילים אנו לשוחח אודות צדיקי קמאי - להתענג על תיאורים שנשמרו על אשר התחולל בקרבם והיכל קדשם, האמת שקשה לדעת כיצד אכן נראו הדברים אי אז ובכל זאת מעניקים לנו תיאורים אלו מבט נעלה יותר על הצדיקים וחצר קדשם.

כך מתאר בספר זכר צדיק כיצד בפר' משפטים שמע ממרן אדמו"ר מוהר"א ז"ע על הפסוק את מספר ימיו אמלא, שכאשר חוטא אדם ל"ע פוגם ומקלקל בכך את אותו יום, אך כאשר שב בתשובה ממלא ומתקן הקב"ה את ימיו, מתאר בעהמ"ח: **וכאשר סיים מאמר זה אחזתו מרירות נוראה עד שהיה נראה בו אותות כלות הנפש וכו'.**

בשבת שעברה בעת רעוא דרעוין עורר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בדברות קדשו על תפקיד היהודי בעולם לברר ולהשיב לשרשם חלקי הקדושה שהתפזרו במקומות נידחים, וציטט את דברי המשנה (ב"מ קט:): המקבל שדה מחבירו והובירה שמין אותה כמה ראויה לעשות ונותן לו, שכך כותב לו אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא.

ביאר אדמו"ר שליט"א: כל יהודי היורד לעולם מקבל שדה - מקבל מהקב"ה חלק השייך לשורש נשמתו אותו עליו לברר ולתקן, אך אם והובירה - אינו ממלא את המוטל עליו, שמין אותה כמה ראויה לעשות ונותן לו - יהא עליו לשלם ולהשלים את עבודתו, שכך כותב לו אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא - קודם ירידתו לעולם משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע - הנך נשלח לעולם לתפקיד ברור ומוגדר אותו עליו להשלים, ומה אם לא די שלא תיקן אלא אף קלקל והכניס חלקי קדושה נוספים באשפתות ל"ע, לתיקוני שדרתיך ולא לעוותי - מתחננים אליו קודם ירידתו לעולם...

נשמעו הדברים לאזנינו מתוך בכי והתעוררות עצומה, התבטא באזני אחד מאנשי לאחמ"כ: אילו היה בעהמ"ח זכר צדיק נוכח כאן כעת ודאי היה מתאר זאת כפי שתיאר את אשר ראה אצל מרן מהר"א, אמנם כבר הקדמנו כי מתוך מילים כתובות קשה להבין כיצד באמת נראו הדברים, כפי שכותב שם הוא עצמו: ואי אפשר לצייר על הגליון תנועה פנימית, אך מה שודאי תקף אז והיום כפי שמסיים שם את דבריו: **אשרי עין ראתה זאת!**

בחצר קדשו של הרה"ק מרוזין ז"ע הסתובב אדם חסר דעה והיה הרה"ק מדבר עמו לפעמים, התפלאו החסידים מה מצא הרבי לדבר עמו, נענה פעם אחד החסידים הלא יתכן שבעיני הרבי כולנו כחסרי דעה ובכל זאת מדבר הוא עמנו...

אשרי המטים אזנם לדברי הצדיקים המעוררים אותנו לבל נתנהג כחסרי דעה, בל נזלזל ונזניח את תפקידנו אשר עבורו ורק עבורו נשלחנו הנה - לתיקוני שדרתיך.

{ זברות קודש }

כח התשובה אף אם הוטבע בהטא

עשותו, וכנגד יצה"ר זה הבא אחר החטא נצרך להתגבר יותר ויותר לידע שבכל מצב יש בכחו לתקן מעשיו ולשנות הרגליו וטבעיו.

זהו ביאור הגמרא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו, שמרגיש בנפשו שכבר נעשה לו הדבר כהרגל וטבע ושוב אין בכחו להתגבר וממילא הוא היתר אצלו, ומק' הגמרא הותרה לסקא דעתך היתכן שבאמת אי אפשר לו להתגבר ולשוב מרוע מעשיו, אלא נעשית לו כהיתר שזהו גופא עצת היצר לפתותו שאין בכחו להתגבר, אבל האמת שבכל מצב אף אם עבר ושנה יכול לתקן מעשיו ולשוב אל ה'.

מלאכי השרת מבטלים טבעם ושורשי יצירתם לרצון השי"ת

זהו ביאור הכתוב ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (כד, ז), ובגמרא (שבת פח.) אמר ר"א בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו, ודתיב (תהלים קג, ב) ברכו ה' מלאכי גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עושי והדר לשמוע. כי כל מלאך נברא במדה המיוחדת לו, מלאך גבריאל מיסוד האש והוא שייך למדת הגבורה ומלאך מיכאל מיסוד המים והוא ממדת החסד, אמנם בעת שיש למלאך לעשות רצון קונו אינו מבטל כלל מהי מציאותו ומדתו, ולכך נקרא מלאך ע"ש שכל מהותו היותו שליח שמבטל לגמרי מדתו ויסוד בריאתו למלאות שליחותו לעשות רצון בוראו, והו ענין גיבורי כח עושי דברו שמתגברים על עצם טבעם לעשות דברו יתברך.

הקדמת נעשה לנשמע מורה על ביטול הטבע והרצון להשי"ת

ובאופן זה הקדימו ישראל נעשה לנשמע, נשמע מורה על אשר טבעי היהודי ומדותיו מזדככים על ידי התורה ומצוותיה להיות כרצונו יתברך, והקדמת נעשה לנשמע מורה על כי אף טרם זכה לזכך מדותיו כרצונו יתברך עושה רצון קונו נגד מדתו וטבעו, וגבורה זו השיגו וקבלו על עצמם בעת קבלת התורה, כבח' מלאכי השרת אשר מקיימים רצונו

המשך בעמוד הבא >>>

הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו', ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך (כג, כ-כה). ברש"י הנה אנכי שולח מלאך, כאן נתברשו שעתידין לחטוא וכו'.

מקום יש להתבונן כי בדרך כלל בשורה מורה על ענין טוב וכאן הוא לתאורה להיפך.

איתא מהרה"ק ר"י מיאמפולי ז"ע עה"פ (תהלים סט, טו) אנצלה מטיט ואל אטבעה, שמתחלה יש לאדם לבקש מהשם יתברך להינצל מנפילה בטיט שלא יפול ברשת היצר להיכשל בחטא ח"ו, אמנם אם כבר נכשל ח"ו יש לו לבקש ואל אטבעה מלשון טבע, שלא ירגיש שנעשה דבר זה טבע אצלו וכבר הוא חלק מתכונות נפשו וממילא אינו יכול לפרוש ממנו כי הוא כבר מוכרח לזה ח"ו.

יצה"ר מפתה את האדם שנכשל בחטא שנעשה כבר רע בעצם טבעו

בענין זה צריך האדם חיזוק גדול כי היצר מפתהו שהענינים שכבר נכשל והורגל בהם נעשו כחלק מטבע נפשו וכבר אינו יכול להתגבר עליהם, ואין ההתגברות על ענינים אלו שייכת אלא לעובדי ה' מנעוריהם אשר עליהם נאמר אשרי איש שלא ישכחך, ומעולם לא הלכו אחר יצרם כדרשת חז"ל (ע"ז יט, עה"פ (תהלים קיב, א) אשרי איש ירא את ה' אשרי מי שעושה תשובה כשהוא איש, אבל איש כערכו שכבר נכשל בכמה ענינים נהפכו לו ענינים אלו לתכונת הנפש ואי אפשר שיתגבר וימנע מעשותם, לכך יש לו לבקש מהשם יתברך ואל אטבעה שלא יצליח היצר לפתותו שנעשו ענינים אלו שנכשל בהם כטבע אצלו.

בזה יתבאר מאמר הגמרא (קידושין מ.) אמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו, ומקשה הגמרא הותרה לו ס"ד אלא נעשית לו כהיתר, ולכאורה תימה הוא מעיקרא מאי קסבר שהותרה לו ממש, אלא שמתחילה בעת שמבקש היצר להכשיל איש יהודי בחטא ל"ע נקל לו להתגבר מצד כח וקדושת נפשו ונשמתו כמאה"כ (קהלת ז, כט) עשה האלקים את האדם ישר, אבל אחר שנכשל בא היצר וטוען לנגדו שעל ידי החטא נאבד ממנו כח הנשמה וכבר נעשה ענין זה אשר הורגל בו כטבע ממש ואינו יכול להתגבר בלתי

המקשר נפשו בהשי"ת מתרחק מהשקר

מדבר שקר תרחק (כג, ז).

איתא מהארז"ל (לקוטי תורה, לקוטי כתובים) לבאר הפסוק (תהלים קכ, ב) ה' הצילה נפשי משפת שקר, דתיבת שקר במילואו נכתב כך - שייך קו"ף רי"ש, האותיות האמצעיות יו"י הם בגימטריא שם הוי"ה, והאותיות האחרונות הם נפ"ש, והכתוב בא להורות לנו דע"י שידבק האדם נפשו בשם הוי"ה, ינצל משק"ר שהוא תחילת האותיות ונקרא שפת שקר, דהיינו תחילת אותיות המילוי.

ענין זה נרמז אף בפסוק מדבר שקר תרחק, דהיינו שיתרחק האדם מאותיות שקר וידבק נפשו בהשי"ת מקור האמת.

מרן אדמו"ר מוהררה"ד ז"ע

מאורי אור

פרשת משפטים באור רבותינו

טכסיסי נצהון במלהמת היצר

העליון. דכמו שעיקר השכינה למטה בישראל, כן למעלה עיקר שריית השכינה בשורש נשמותיהם שהוא סוד מזבח העליון, ועל ידי העוונות נסתלק השכינה מעליו ונעשה רח"ל פגם למעלה בשורש נשמתו, ואין השכינה שורה במקום פגום. על כן כשבאים להאדם הרהורים רעים רח"ל, שע"י זה פוגם בנשמתו למטה ולמעלה ומפריד בין הדבקים רח"ל, יאמר פסוק **אש תמיד**, כדי שיזכיר ויירא ויפחד לנפשו. כן נראה לענ"ד בעז"ה יתברך.

דברי שלום

במסירת הנפש והרצון נעשה כבירה חדשה

יש לברר כי כל אדם מעת לידתו יש בקרבו מלחמה בין כחות הטוב לכחות השכונד, וצריך תמיד התחוקות והתגברות להטות עצמו לצד הטוב, ובאם מטה עצמו לטוב נעשה לו זה כטבע שני וכבר אינו נצרך כ"כ להתגברות בכל עת, ואם נמשך לצד הלא טוב ל"ע נעשה לו זה כטבע שני ונמשך יותר למחשבות ומעשים שאינם טובים ח"ו.

והעצה להינצל מרשת היצר אחר שכבר נמשך והורגל ברע מה דאי' בצעטיל קטן מהרה"ק הר"א מליז'ענסק (סעיף א') בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה ובפרט שהוא יושב בטל וכו' יהיה מהרהר במצות עשה זו של ונקדשתי בתוך בני ישראל, וידמה בנפשו ויצייר במחשבתו כאילו **אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים** והוא בשביל קדושת הש"י שובר את טבעו ומפיל את עצמו להאש וכו', ובסעיף ג' כתב **שבעת שמתחיל להרגיש תענוג גשמי בעיניו אכילה וכו' יצייר במחשבתו שאף אם יענו אותו בכל עינויים קשים ל"ע ימסור נפשו בשמחה על קדושת שמו יתברך.**

הביאור בזה כי אף אם כבר פגם במעשיו ל"ע ולכן נמשך אחר תאוות הגוף, על ידי שמקבל על עצמו מסירות נפש נעשה כבירה חדשה ויכול להתגבר שלא להימשך אחר התענוג הגשמי, וזהו הרמז בדברי **העבודת ישראל**, וכי יזיד **איש על רעהו להרגו בערמה**, שמודי היצה"ר להתגבר על רעהו היצ"ט במחשבות שאינם טובות אשר שורש המחשבה **מכה מה שנמשך כבר אחר הצד שאינו טוב, מעם מזבחי תקחנו למות** על ידי שיאמר הפסוק **אש תמיד תוקד וגו'**, הרומז **לאש הבויער עד לב השמים** ומחליט בדעתו למסור נפשו על קדושת ה', נעשה כבירה חדשה ובכחו להתגבר על המחשבה ולא להימשך אחר מעשיו הקודמים.

אמנם שימסור נפשו באמת באופן זה עבודה קשה היא ולכן העצה היעוצה למסור עכ"פ הרצון להשם יתברך, כי הרצון הוא הנפש ובעת שמתגבר על רצונו לעשות רצון יוצרו הרי זה **במסירות נפש** ונעשה על ידי זה **כבירה חדשה** שלא להימשך אחר עוד אחר מחשבות ומעשים שאינם טובים.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, רעוא דרעיון תש"ם - אשדוד

זהירות מליפול לעצבות בעת שברון לב

איתא בחז"ל (סוטה ה'): **בשעה שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה שכר עולה בידו מנחה שכר מנחה בידו, אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם שנאמר (תהלים נא, יט) זבחי אלקים רוח נשברה.**

הנה בקדמונים מבואר ענין הקרבן שרואה האדם היאך שוחטים הקרבן ומזים דמו ומשים אל לבו שכל זה היה ראוי להיעשות בו עצמו, ומהתבוננות זו נשבר לבו ושב בתשובה שלמה להשם יתברך ובה זוכה לכפרת הקרבן, ולכן בזמן הזה מי שדעתו שפלה כאילו הקריב כל הקרבנות, אמנם ידוע מה דאיתא בספ"ק **שבעת הרגשת מרירות ושברון לב יש להיזהר שלא לבוא ע"י זה לעצבות ואיש ח"ו כי אם לחדש בקרבו מתוך שברון לבו התלהבות ואש לעבודתו יתברך,**

וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו באבן או באגרף וכו' אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן ורפא ירפא (כא, יח-ט).

התלמיד חכם מנצה היצר בתורה ותפלה ובעל העסק בקביעת עתים לתורה ובצדקה לת"ח

וכי יריבון אנשים זה היצר טוב והיצר הרע וכי יצאו אנשים (כא, כב) - אלץ מיכאל וס"מ, רע"מ בפרשת קיד[.], והכה איש את רעהו, היינו שהיצר טוב יכה את היצר הרע, באבן, היינו אותיות תורה ותפלה, או באגרף, זו נתינת צדקה, **אם יקום ויתהלך בחוץ**, היינו שהוא בעל עסק שצריך לילך בחוץ למשא ומתן, ונקה המכה, אז נקי מהחויב דתלמוד תורה כידוע אשר יוצא הוא בפרק א' שחרית וערבית (מנחות צט), **רק שבתו יתן שצריך לקיים בכל יום שבתו בבית ה' לכל הפחות לקבוע ללמוד פרק א' שחרית וערבית, ורפא ירפא** תרגם אונקלוס אגר אסיא ישלם, שיהיה מתמכין דאורייתא להחזיק תלמידי חכמים וצדיקים הנקראים רופאי הנפשות. גם שבתו אותיות שבת, ששמירת שבת מועיל.

מרן אדמו"ר מוהר"א ז"ל

וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות (כא, יד).

אמירת הפסוק אש תמיד וכו' מסוגלת לבלט הרהורי היצה"ר

מכאן נוכל למצא הרמז מה שכתב בסידור האר"י ז"ל [סידור ר' שתי סדר הלימוד, ומקורו בשל"ה הק' שעה"א אות ל: 'ומצאתי כתב יד של האלקי מהר"מ קורדוורא ז"ל שכתב וזה לשונו, למדנו זקן אחד לבלט המחשבה יאמר וכו', ובעיני פשוט, שזה הזקן היה אליהו הנביא, ולרוב ענוותנותו של הרב לא רצה לגלות], כי הרמ"ק קבל מפי אליהו ז"ל לבלט מחשבה זרה לומר פסוק **אש תמיד תוקד על המזבח** (ויקרא ו, ו) ע"ש. ואפשר לפי זה לפרש פסוק זה, **וכי יזיד איש היצר הרע על רעהו** הוא היצר טוב שהם יחדיו בלבו של אדם, להרגו בערמה במחשבת ערמומית וכוזבת, אז **מעם מזבחי תקחנו למות** דהיינו הסגולה לומר הפסוק **אש תמיד תוקד על המזבח כנ"ל**, ויעבור רוח הטומאה מן הארץ.

עבודת ישראל

סגולת הפסוק להזכיר לעצמו בעת נסיון את האיסור לכבות אש המזבח הרומו לנשמת ישראל

ולפענ"ד נראה טעם סגולת הפסוק הזה, כי ידוע כי המזבח רומז לבחינת מלכות מקור נשמת בני ישראל. על כן אמרו ז"ל (מנחות קי). מזבח בנוי למעלה, ומיכאל שר הגדול מקריב עליו קרבנות. וכתב התוספות שם (ד"ה ומיכאל) בשם (הירושלמי) [המדרש] וכי יש כבשים למעלה, אלא מקריב נשמות ישראל, היינו שמקרב נשמות ישראל לשורשן למזבח העליון, כי משם שורשן.

וזה רומז הפסוק **אש תמיד**, כי ידוע כי ה' אלקים אש אוכלה הוא (דברים ד, כד), ולכן אמרו ז"ל בנדרים (סב) שרי ליה לאינש לומר עבדא דנורא אנא, עיין בפירוש הר"ן שם (ד"ה עבדא). ולפי זה שפיר שייך לכנות להש"ת אש תמיד, כי הוא היה הוה ויהיה, וטעם כנוי אש להש"ת אכמ"ל בזה. וזהו **אש תמיד**, פירוש אור אין סוף ב"ה, **תוקד על המזבח העליון, לא תכבה**, קרי ביה לא תִּבְנֶה, וכמו שאמרו ז"ל (תרי"כ צו פ"ב ה"ו) המכבה אש מעל המזבח עובר בלא תעשה וכו', לא תכבה, קרי ביה לא תִּבְנֶה, עיי"ש. ולפי דרכינו, שלא יגרום על ידי עונותיו ומחשבות זרות שלו, להפריד אור אין סוף ממזבח

יתברך בבחי' נשמע בעת ששליחותם כפי מדתם, אמנם מקדימים לכך ביטול מציאותם להשם יתברך לעשות רצונו בבחי' נעשה אף בעת שנשלחים למלא רצון קונם נגד מדתם ויסוד בריאתם.

בזה יתבאר דברי המשנה (אבות ד, א) **איהו גיבור הכובש את יצרו**, לא אמרו יצר אלא יצרו היינו אחר שכבר נכשל ל"ע ונעשה היצר יצרו כי כבר הורגל ונעשה הרע כחלק ממנו, הכובש את יצרו זה ומשנה ההרגל שנטבע בו הרי הוא גיבור בחי' מלאכי גיבורי כח עושי דברו אף נגד מדתם.

על זה מבקשים בתפלה והסר שטן מלפנינו ומאחרינו, מלפנינו קודם שנכשל בחטא שלא ישלנו יצרו ח"ו, ומאחרינו אחר שכבר נכשל בחטא והורגל בו שלא יאמר נואש לנפשו שאינו יכול לעזוב דרך רשע ולשוב אל ה', בפרט כאשר מתגבר היצר לפתותו שכבר נתרחק כ"כ עד שדלתי התשובה נעולים לפניו ח"ו, וביותר שמראה לו דאי' בחז"ל בזוה"ק וברמב"ם שיש ענינים אשר אין מועיל עליהם תשובה, **על כל זאת יתגבר בלתי שמוע לו וידע כי ברצון אמיתי ודאי יכול לשוב אל ה' וירחמנו.**

אף מי שנכשל ל"ע לא אבדה תקוותו

בזה נבוא לביאור הכתוב הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו' פירש"י **כאן נתבשרו** שעתידין לחטוא וכו', הבשורה בזה בהמשך הכתובים ועבדתם את ה' אלקים וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך, שאף על פי שיכשלו בחטא לא יאבדו תקותם ויוכלו לשוב אל בוראם ולהחזיק בעבודתו ועבדתם את ה' אלקים, ואף אחר שנתגשמו בעניני עולם הזה יוכלו לזכך עצמם לעסוק בענינים גשמיים באופן שיקשרו עצמם לחיותו יתברך שבכל עניני הבריאה אשר זהו ענין הברכה, וברך את לחמך ואת מימך.

וכן אחר שנעשו חולים ברוחניות כאשר נפלו בחטא יוכלו לטהר עצמם והסירותי מחלה מקרבך, ולכן לא נאמר כאן כל המחלה לא אשים עליך כאשר נאמר בפרשת בשלח, כי בשורת הכתוב שאף אם כבר נחלו ל"ע ע"י החטא ישונו אל ה' ויסיר מהם כל רושם החטא.

משכלה ועקרה מורה על שלש נפילות הגרמוות בעטיו של החטא ל"ע

על זה ממשיך הכתוב לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימך אמלא, כמאמר מרן אדמו"ר מוהר"א ז"ע שאף אם עברו ימי האדם לריק, על ידי תשובה יוכל למלאותם ולהאירם, וברש"י פ" משכלה, מפלת נפלים או קוברת את בניה ל"ע, והרמז כי מעשים טובים נקראים תולדות כדאי' בחז"ל, ועל ידי שנכשל בחטא מתהווים שלשה ענינים, האחד שפעמים אף אם נתעורר לבו באהבת ה' ויראתו אינו יכול להביא הרגשת לבו לידי מעשה בפועל מחמת התגשמות אבריו והוא בחי' **מפלת נפלים**.

השני כדאיתא **ביערות דבש** שפעמים מניח היצר לאדם לעסוק במצוות ומעשים בכדי שלבסוף ינקו מהם כחות הקל"י ל"ע מחמת שמלוכלך בחטאים, ועל זה מבקשים פדה **עמך מעזים צאנך מיד גוזזים** כאשר מגדלי הצאן משקים אותם הרבה מים בכדי שישגדל צמרם ולבסוף יגזוהו, והוא בחי' **קוברת את בניה**, והשלישי שע"י החטא נסתם הלב כאבן ואינו מתעורר לכל דבר שבקדושה והוא בחי' **עקרה**, וע"ז מבשר הכתוב שאף אם ישלחו בחטא יוכלו לתקן נפשם ע"י תשובה ולא תהא בהם עקרה ומשכלה.

יעזור השם יתברך שנזכה לתשובה שלמה, איתא בחז"ל (ביצה הו) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר והוא לשון חזק כפירש"י, הרמז בזה הרוצה שיתקיימו נכסיו הרוחניים ועניני עבודתו יטע בהם אדר שיחזק עצמו להתגבר על טבעו וענינים שהורגל בהם בחי' גיבורי כח, ונזכה לינצל מכל האויבים בגשמיות וברוחניות ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

רעוא דרעיון משפטים תשע"ו

וע"ז מורה אש תמיד שהיתה על המזבח בביהמ"ק שאחר השפלות והמרירות בהקרבת הקרבן יבעיר בנפשו אש חדשה לעבודתו.

זהו הרמז בדברי העבודת ישראל כי זיד איש על רעהו להרגו בערמה, בעת שמתבונן האדם בשפלות מצבו ובא על ידי זה לשברון לב ומרירות, אשר הוא כדברי חז"ל כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, אמנם היצר מתחכם עליו להרגו בערמה ח"ו שמערים עליו לבוא ע"י זה לעצבות אשר אף שהיא עצמה אינה עבירה יכולים לבוא על ידה להרהורים שאינם טובים ועניינים אשר אף העבירה הגדולה ביותר אינה יכולה להביא כמאמר מרן מהר"א הגדול מקארלין ז"ע.

מעם מזבחי תקחנו למות שיזכיר עצמו בכתוב אש תמיד תוקד על המזבח, ויתן דעתו שכל תכלית הזבח הוא השברון לב כלשון הפיוט מזבח אבנה בשברון לבי, עבור האש אשר תוקד לעסוק בעבודת יוצרו באש והתלהבות חדשה.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, רעוא דרעיון תשס"ב

בדברי הרשות קל יותר לנצח את היצה"ר כי בתורה ומצוות יכול להגיע לפניות

וכי זיד איש על רעהו להרגו בערמה, איתא בגמרא (סוכה נב:) על פסוק (שמואל ב יב, ד) ויבא הלך לאיש העשיר, שהיצר הרע נקרא איש, וזה וכי זיד איש על רעהו להרגו. ואם רואה היצר הרע שהאדם אינו שומע לו לעשות עבירה

קיום העולם בזמן ביהמ"ק ובזמן הזה

איתא בטור ריש חלק חושן משפט ז"ל: רשב"ג אומר על שלשה דברים העולם קיים על הדין ועל האמת ועל השלום, פירש הר"ר יונה ז"ל אין פירושו שבשביל שלשה דברים אלו נברא העולם שהרי בתחילת הפרק אומר על שלשה דברים העולם עומד ואינם אלו שזכר כאן, אלא מתחלה אמר שבשביל שלשה דברים נברא העולם והן התורה והעבודה וגמילות חסדים וכו', וכאן אמר העולם קיים פירוש אחר שנברא מתקיים על ידו אלו וכו'.

ובבית יוסף (ק) ז"ל וא"ת והלא בשלשה דברים שנברא העולם יספיק לקיימו שמי שהוא סיבה להוות הדבר כל שכן שיקיימו, וי"ל ששמעון הצדיק דבר כפי זמנו שהיה ביהמ"ק קיים ורשב"ג שהיה בזמן החורבן בא לומר שאע"פ שאין ביהמ"ק קיים ואין לנו עבודה וגם אין אנו יכולים לעסוק בתורה ובגמ"ח כראוי מפני עול הגלות, מ"מ מתקיים העולם בשלשה אחרים שדומים וכו'.

כתב הב"ח (ק) על דברי הבית יוסף ז"ל מבואר מדבריו שהבין דמה שאמר רשב"ג העולם קיים רצונו לומר דלאחר שנברא לא היה לעולם קיום שהיה חוזר לתווה ובוהו כיון שאין לנו עבודה ולא תורה וגמ"ח אם לא מפני שלשה דברים אלו שהם דין ואמת ושלום וכו', ותימה הלא מפורש מדברי הר"ר יונה דסבירא ליה דפשיטא ליה דבשלשה דברים שהם סיבה להיות הדבר כ"ש שיקיימו שאינו חוזר לתווה ובוהו, אלא פירוש מה שאמר רשב"ג העולם קיים הוא לומר שישבו של עולם מתקיים כי הרשעים שגוזלים וחומסין מחריבין העולם וכו'.

ולחומר הקושיא יש ליישב כוונת קושית הבית יוסף שעל ידי שיש תורה עבודה וגמ"ח ממילא יש דין אמת ושלום, כי באם התורה בשלמות ודאי יש דין דאל"כ אין קיום לתורה, אם יש עבודה ממילא יש אמת שהוא הדקות בה' אלקים אמת ואם יש גמ"ח ממילא יש שלום, וא"כ קשה מה נוסף בדברי רשב"ג אשר לכאורה ג' דברים אלו בכלל ג' דברים שאמר שמעון הצדיק, וע"ז תירץ שאמנם בזמן ביהמ"ק היה כן אבל בזה"ז אין העולם מתקיים אלא ע"י הדברים הדומים לתורה עבודה וגמ"ח שהם דין אמת ושלום.

ומדברי הב"ח שכתב בתירוץו והאמת תיקון לעבודה וכו' ובשמירת האמת שהיא חותמו של הקב"ה נכיר ונתפלל אליו שהיא במקום עבודת הקרבנות, יש ללמוד כי שמירת מדת האמת מועלת לעבודת התפלה שע"י שדבק באמת מכיר את מי שאמר והיה העולם ומתעורר להתפלל לפניו.

כתבי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מפתה אותו על העבירה שזה מצוה כידוע, וזהו בערמה. מעם מזבחי תקחנו למות, על פי מאמר חז"ל (ברכות נה.) פתח במזבח וסיים בשלחן, על הפסוק (יחזקאל מא, כב) וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה', כאן בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר, ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו והשלחן נקרא מזבח. ודיבר בזה הרבה איך שבעשות האדם דברים הגשמיים כמו אכילה וכדומה לשם שמים בזה יוכל לגרש היצר הרע ולהכניעו יותר מבתורה ומצוות, כי אין לו כל כך שליטה בזה, כי בתורה ומצוות היצר הרע מתגבר יותר להביאו לפניות וכדומה, אבל בעשות דברים הגשמיים לשם שמים אין להיצר הרע כל כך שליטה עליו בזה, וזה מעם מזבחי היינו שולחן היינו אכילה וכדומה, ודפח"ח.

אמרי יעקב תרע"ז

מהות עבודתנו באותיות השם

כבר הודעתין כי ד' אותיות של הוי"ה מתחלקות בד' עולמות אבי"ע וככל אות מהם יש הוי"ה אחת... נמצא כי החוטא פוגם בכיכול בד' עולמות הנזכרים וגם בשמו הגדול יתברך. וזה סוד פסוק ויצאו ודאו בפני האנשים הפושעים כי, פירוש בשמי ממש כל אחד כפי מדרגת נפשו, כמו שביארנו, ועד"ז כששב בתשובה מתקן בשמו הגדול ממש בארבעה אותיותיו וזה סוד ארבעה חילוקי כפרה.

כתבי האר"י שער היהודים ענף ג'

וביאר הענין כמ"ש בזה"ק ותיקונים ככמה מקומות דכינה איהי תשובה עילאה והאם רוכצת על האפרוחים, דהיינו על ידי שמתבונן בגדולת ה' בהעמקת הדעת ומוליד מרוח בינתו דעת ורוח שכליים ובטוב טעם ודעת כענין שנאמר לאהבה את ה' אלקיך משום כי הוא חייד וכו' ולא די לו באהבה טבעית המוסתרת לכד... והנה תשובה עילאה זו דאתדבקוּת דרוחא ברוחא ע"י תורה וגמילות חסדים...

תניא - אגרת התשובה פ"ט ותהילת פ"ז

תשובה מאחדת שמו ית'

במדרש רבה (ואתחנן) יסד כי בזכות קבלת התורה זכו בני ישראל לשמע ישראל, בשעה שאמר הקב"ה אנכי ה' אלקיך, אמרו בני ישראל ה' אלקינו ה' אחד, כי תכלית בריאת העולם היתה בכדי שישאל יקיימו רצונו ית', ובשעת קבלת התורה הגיעו ישראל לשלימות קבלת רצונו ית', אך מה נעשה כי יצר סוכן בנו יורד ומפתה עולה ומסטיין ולא עולה בידינו תמיד לעשות רצונו, ע"כ ברא הש"ת את אור התשובה המורכב מד'

המשך בעמוד הבא <<<

הולך ואור

עיונים והרחבות בדברי כ"ק אדמו"ר שליטא

עבודת האהדות

[ג]

אחדות השם על ידי תשובה עילאה והאופן להשגתה

שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד. לא נתיימר לומר כי במאמר אחד ניתן להקיף ולבאר את עניינה של אחדות השם, שכן ארוכה היא מני ארץ ועמוקה מני ים, בספה"ק מתבארים כמה וכמה עניינים אשר על ידם מתהווה 'אחדות השם', האמת יורה דרכו שבכל התגברות, שבירת המידות והתאוות, עשיית המצוות ולימוד התורה בפועל, הרי מאחדים אנו את שמו יתברך, אזי אם כן במה נדון ונבאר.

אמת הוא, אמת לאמיתו. אך נדבך נוסף יש לה לעבודה זו, עמוקה יותר וגבוהה יותר. כי עלינו להתבונן מה הוא שמו של הקב"ה, מהו אותו השם שכל ספרי הקודש מעוררים אותנו לעמול לתקנו, מה נוגע הוא אלינו לעבודתנו בפועל?! עיקרו ושורשו של קיום כלל ישראל כעם היא ה' אחד, הגאולה השלמה תהא בעת שהיה ה' אחד, כל חיי עבודתנו תלויים באחדות השם, הבנת הדברים אם כן חשובה מאין כמותה.

בזה"ק איתא - מאי שבת - שמא דקודשא בריך הוא, שמא דאיהו שלים מכל סטרוי. קודש הוא לכם שבת המלכה, תכלית מעשה שמים וארץ שמה של קודשא בריך הוא היא, השם השלם והנעלה מכל עבר, הרי לנו שכשעולם הזה מתגלה באמיתותו, כשהבריא הגשמית נחה ומכריזה כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ה' הוא הבורא והשליט בכל העולמות, אזי שמו של הקב"ה נשלם ומתאחד, מתגלה לעין כל כי 'אתה מרום לעולם הוי"ה'.

ובכן קדושת השבת משלימה ומאירה את שמו של השי"ת בעולם בשלימות הגבוהה ביותר, כי היא המעידה ומוכיחה על שלימות שמו יתברך בעולם, בתפלותיה יש עליה לכל העולמות כמאמר מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע 'צלוחת דמעלי שבתא' - תפלות השבת הם המעלים את עבודות השבת, ובה מתגדל ומתקדש שמו יתברך ביותר בעולם, ע"כ מזהיר הוזה"ק על שיחה בבית הכנסת בעת התפלה בפרט בשבת קודש כי בתפלותיה מתעלים כאמור כל העולמות ומשלימים בזה את שמו יתברך, ומי שאינו נזהר הרי הוא פוגם ח"ו בשלימות ואחדות שמו יתברך.

הגם שכאמור, בעצם הוראת אותיות השם הגדול והנורא ישנם כמה וכמה ביאורים בספה"ק, מ"מ בהיות שלא נוכל להקיף את כל עניינה נרחיב בדברי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בליל שב"ק פר' יתרו שעע"ט, בהקשר לתשובה עילאה שהיא המביאה לאחדות שמו יתברך וביותר בשבת קודש.

הגה"ק רבי אלכסנדר סנדר שור זי"ע

בעל 'תבואות שור', 'בכור שור', 'שמלה חדשה'

כ"ז שבט תצ"ז

בחסמכה נוספת שנתנה לספרו, מהגאון רבי חיים יהודה זאב הלוי אטינגא ריש מתיבתא דק"ק לבוב שכאמור בכל ההסכמות נתנה אף היא בחיים חיותו של רבינו נכתב בהאי לישנא: 'רבים הולכים להוראתו אשר הורה, אליו ידרשו גדולי המורים לרוות צמאונם ומאתו יוצא הוראה לכל צביונים, החרה החזיק אחריו הגאון האדיר רבי בצלאל אב"ד וריש מתיבתא דק"ק 'אוסטראה' שהעיד בהסכמתו 'ידע שור קונהו בלמודו כל ימיו תורה לשמה, ותיטב לה' משור, שזכה ללמוד והרביץ תורה בישראל, ומאתו יצאו הוראה פסקי הלכות, ונתקבל בדור הלכה למעשה בכור שור הדר לו'. לא פלא אפוא שכתב הפרי מגדים' על רבינו 'הוא לנו לעינים בהלכות אלו וכל דבריו הם קילורין לעינים'. ואילו הרה"ק מבוטשאטש בספרו 'דעת קדושים' כתב: 'דברי התבואות שור פשוטים בתפוצות ישראל ואי אפשר להקל נגד המפורש בו', מקובל בשם צדיקים הראשונים כי כשם שלימוד דברי זהוה"ק והאזה"ח הק' מסוגלים לטהרת הנפש, כן לשון הספר 'שמלה חדשה' מסוגל הוא לשו"ב לזכך נפשו ושלא יארע דבר תקלה על ידו, והשושח אשר דברי רבינו שגורים ונהירים בפיו, יעמוד זכות קדושת רבינו לסייעו ולהצילו ממכשול ח"ו. לדורות נקרא רבינו על שם חיבורו זה וצדיקי וגאוני הדורות לא נתנו כתב סמיכה לשוחט עד שהיה בקיא בספר זה, הגה"ק בעל 'דרכי תשובה' כתב 'והגאונים והצדיקים שבדורותינו הנהיגו במדינות מלכות רוסיה וגאליציע, וגם במדינת הגר בקהלות היראים, שלא ליתן לשום שו"ב קבלה עד שיהא בקי היטב בספר שמלה חדשה'.

בכור שורו הדר

ידיד ורוע מובהק היה לרבינו שאתו עסק בצוותא כל חייו בתורה ועבודה, ונפשו קשורה בנפשו ה"ה הגה"ק ר' יצחק אייזיק מזאלקווא - זקינו של הגר"ש קלוגר זצוק"ל, בשנתו האחרונה של רבינו נחלש הוא מאד והוצרך לנסוע לעיירת מרפא מחמת חולשתו, בתוך אותו הזמן נסתלק ר' יצחק אייזיק ונתבקש לשיבה של מעלה, רבינו שאל כל העת על שלום ידירו אך רצו להשיבו והעלימו ממנו את דבר פטירתו, ימים מספר טרם פטירת רבינו פנה למקורבו ואמר להם 'יודע אני כי רבי יצחק אייזיק כבר אינו חי, כי עומד הוא על ידי ומבקש שאטמן על ידו'. לאחר פטירת רבינו הלכו אנשי הח"ק לבדוק האם יש מקום על יד מקום מנוחתו של ר' יצחק אייזיק ולא מצאו, אך ראש הח"ק שפקודת רבינו שמרה נפשו, החל לחפור וככל שחפר התרחב המקום עוד ועוד עד שהיה מקום מנוחת עולמים לגופו הטהור.

מסופר שבאחת מנסיעות הבעש"ט הגיע הוא לביתו של אחד מהנגידים, האיש ערך סעודה גדולה ומפוארת לכבוד הבעש"ט בהשתתפות כל גדולי וחכמי אותה העיר, בתוך הסעודה התעוררה שאלה על אחת מהעופות שהוכנו לסעודה, אך אף אחד לא ההין להורות הלכה למעשה בפני הבעש"ט, פנה הבעש"ט לבעה"ב ושאלו האם כל צאצאיו מסובים כאן בסעודה, נאנח הבעה"ב ואמר לו שכן אחד לו שהיום מלאו לו שלושה עשר שנה, אך הוא שוכב במיטתו כאבן דומם מיום לידתו.

פנה הבעש"ט לאחד מהתלמידים והורה לו שילך לנער ויאמר לו בשמו שיקום ויורה את המעשה אשר יעשן, ואכן קם הנער ולבש בגדי שבת, נכנס לטרקלין ופתח פיו בחכמה ובדעת בכל שיטות הראשונים והאחרונים עד להכרעה למעשה להיתר, ציווה הבעש"ט לחזור למיטתו, וכל העם נרעשים למראה עיניהם.

אמר להם הבעש"ט כי נער זה נשמת רבינו התבואות שור היא שהוצרך הוא לתיקון מחמת שבאה לפניו שאלה על עוף ערב שבת בדרכו למקוה, ומאחר שהיה הזמן קצר הורה

לאיסור ונתן לאלה דמי עוף לקנית עוף אחר, באותו עוף היה מגולגל נשמה אחת שזה עידן ממתניה היא להיכנס לעוף טהור ולזכות לתיקון, ואילו רבינו הטריפו והוצרכה היא לעבור טלטולים רבים נוספים.

בהגיע רבינו אל עולם האמת תבעתו אותה נשמה לדין, שמחמתו לא זכתה לבא על תיקונה, ויצא הפסק שרבינו צריך להתגלגל שוב בעולם, אך רבינו טען בפני ב"ד של מעלה כי חושש הוא לרדת שוב לעולם שפל זה, ומאחר שעלה רבינו למרום נקי מכל רבב ושמץ חטא קבלו טענתו ואמרו שירד לעולם הזה בלא שום נסיון, והוא הנער השוכב בחדר הסמוך ללא נייע, כעת הגיעה שעת אותה הנשמה לקבל את תיקונה וכעת יסתלק הנער לבית עולמו בהשלימו את נשמתו לאלוקיו.

*** המשך דרושך ואור

חילוקים - כששבת תשובה מתקן כשמו הגדול ממש בארבעה אזהרותיו.

אמנם א"י בזה"ק שישנם דברים שקשה עד מאד לשוב עליהם בתשובה, ואין יכול האדם להטהר ולהתכפר מהם אלא על ידי תשובה עילאה, אך מי יאמר זיכיתי ליבי, מי האיש היכול לשוב בתשובה עילאה בשלימות, תשובה עילאה הלא היא להשיב את שורש נפשו למציאותה הראשון של טרם החטא, באופן אשר אהבת ה' אשר בקרבו תהא באופן נעלה ומרומם יותר מאשר קודם החטא, מדרגה זו היא ליחידים ממש אזי איך נזכה להשיב ולהשלים את אשר פגמנו.

תשובה עילאה על ידי התורה

תורת ה' תמימה משיבת נפש. בזה"ק איתא שביגיעת התורה באמת זוכים לתשובה עילאה, כי משיבת נפש היא, משלימה ומשיבה את נפש האדם לשורשה, כי התורה הק' היא עצם מעצמותו ית' ועל ידי ביטול התורה הק' מעדן את כל חלקי נפשו כך שיוכה להכיר באמת באורו ית' השורה בו ובעומק החטא, ע"כ זהוהירו הצדיקים לשוב בתשובה טרם הלימוד - עכ"פ תשובה תתא, בכדי שיהיו כלי נפשו מוכנים להזדככותו ולהשיב את נפשו לשורשה.

על ידי יגיעה אמיתית בתורה זוכה הוא לאחד את כל חלקי השם הנכבד והנורא, כי כל התורה היא שמותיו של הקב"ה, על כן נסדר בפרשיות התורה פרשת משפטים שבה נתבאר דינים אשר בין אדם לרעהו בממונות ושאר דברים, תיכף אחר קבלת התורה שבה נתאחד ונתגדל שמו ית', להורות לנו כי עיקר עבודתנו בפועל באחדות השם הוא על ידי יגיעת התורה מתוך ביטול לנותן התורה, ומתוך הכרה כי בכל מציאות החיים יש לנו אב זקן, ושום מציאות אחרת איננה קיימת בעולם - תשובה עילאה זו דארתבקותא דרוחא ברוחא ע"י תורה.

על כן אמרו חז"ל כי זכו ישראל לקריאת שמע על ידי התורה, כי קריאת שמע עניינה היא יהודא עילאה, ועל ידי קבלת התורה זוכים ישראל לאחד את כל שמות הוי"ה ב"ה בתכלית האחדות, ובוה זוכים לשלמות האיחוד בין כנסת ישראל לבורא ית"ש, ביודעו כי אין שום הויה מלבד הויותו ית"ש, בידיעה זו מקבץ את כל חלקי הקדושה אשר התפזרו מחמת מעשיו הרעים ומאחד אותם אל שורשם, זהו שמע ישראל - שמע מל' וישמע שאלו, לשון אסיפה, שעל ידי התקשרותו ביחוד הגמור זוכה הוא ומאחד את כל חלקי הבריאה אל בורא אל עולמים.

ביטול למציאות הבורא

השגה זו היא הנקראת בספרים מידת הבינה, כאמרו הידוע של הקדושת לוי' ליום הכיפורים 'אין יום הכיפורים מכפר עד שיכניס את עצמו לגדר האיך, דלכאורה יש להבין אמאי החמיר הרה"ק מבארדיטשוב כל כך בעבודת יום הכיפורים, אך האמת כי תשובת יום הכיפורים נשפעת היא מבחינת בינה המתעוררת למעלה, באם רוצים אנו לזכות שיושפע עלינו מידה זו עלינו לעורר בקרבנו את עבודת מידת הבינה שהוראתה היא הביטול וההכרה במלכותו ית' - ולא די לו באהבה הטבעית המוסתרת לבד.

מכאן נתבאר את אחד באחדות השם, על ידי ביטול ודבקות בתורה הקדושה, שממנה זוכים לתשובה עילאה, ובתשובה עילאה מאחדים את חלקי שמו ית' כמבואר בדברי האר"י ז"ל, מחמת קוצר הגליון נפסיק כאן ובמאמרנו הבא נבאר את עבודת האחדות בחלקים השייכים לשבת קודש ורום סגולת יום השבת לתשובה עילאה.